

törvényszerűségeket, elveket, tendenciákat stb.) fogalmaz meg egyebek mellett azzal a céllal, hogy produktumaival gazdagítsa a részleméleteket.

A könyvtártudomány, a bibliográfiatudomány és a többi rokon tudomány a kommunikáció metaelméletéhez való viszonyában részleméleteképző jogosítványokkal rendelkezik. (Egyébként a kommunikáció metaelmélete korántsem az egyedüli interdiszciplináris metaelmélet, s mint ilyen, népes „családba” tartozik. A „családtagok”: kibernetika, szemiotika [általános jelelmélet], szisztemológia [általános rendszerelmélet], metamatematika, metalogika, filozófia [az emberi megismerés metaelmélete] stb.)

A társadalmi kommunikáció metaelmélete a következő tíz problémakör „gondozásában” illetékes:

1. A társadalmi kommunikáció mint interdiszciplináris kategória fogalma.
2. A kommunikációs tevékenység szintjei, válfajai és formái.
3. A társadalmi emlékezés és a társadalmi kommunikáció.
4. Természetes és mesterséges kommunikációs csatornák.
5. A társadalmi kommunikáció fejlődése, a kommunikációs kultúrák váltakozásai.

6. A társadalmi-kommunikációs problémák szemiotikai megközelítése: a társadalmi kommunikáció szemiotikája.
7. A társadalmi kommunikáció információ felőli megközelítése: a társadalmi információ.
8. Az egyének, csoportok és társadalmak kommunikációs szükségletei.
9. Társadalmi-kommunikációs intézmények és szolgáltatások.
10. A társadalmi-kommunikációs tudományok rendszere.

E problémakörök mindegyikével kapcsolatban máris levonhatók a megfelelő következtetések, megfogalmazhatók a jellemző törvényszerűségek, feltárhatók az interdiszciplináris kapcsolatok, javaslatba hozhatók a terminológiai és fogalmi rendszer elemei, de kideríthetők a metaelmélet ismeretlen területei is.

E referátum eredetije részletesebben foglalkozik az emberi kultúra egyes stádiumaival, továbbá a kommunikációs metaelmélet egészen a görögökig visszamenő előzményeivel és előzményi képviselőivel.

/SOKOLOV, A. V.: Znakomtes': metateoriã social'noj komunikacii. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 6. sz. 2001. p. 4–15./

(Futala Tibor)

Az elektronikus információforrások igénybevétele a könyvtárközi kölcsönzésben

Közhely: napjainkban nincs olyan könyvtár, amely valamennyi olvasói kérést ki tudna elégíteni. Sőt: a publikációs gyakorlat szünni nem akaró terebélyesedése, illetve a zsugorodó állományépítési keretek miatt – egyre kevésbé. Ezért a könyvtárközi kölcsönzés megterhelése erősödik. Még szerencse: napjaink technikai-módszertani vívmányainak igénybevétele révén ezt a nyomást ki lehet bírni, mi több, javítani lehet a könyvtárközi kölcsönzés hatékonyságát: a kielégítés arányait, gyorsaságát, formáit.

A pozsonyi Egyetemi Könyvtár az alábbi elektronikus forrásokat veszi igénybe:

- EBSCO (<http://search.epnet.com>),
- ProQuest (<http://proquest.umi.com/pqdweb>),
- Springer-Link (<http://link.springer-de>),
- Web of Science (<http://wos.uniba.sk>),

- JADE (<http://jason.ulib.sk/netajade/jablsbl.htm>, <http://jason.ulib.sk>).

Ezek – a Web of Science kivételével – teljes szöveges adatbázisok, amelyekhez a könyvtár előfizetés és licencek útján jut hozzá. Azért nem „veti meg” a szabadon hozzáférhető online adatbázisokat sem (Medical Journal, High Wire Press, Medline). A hazai és a külföldi – online elérhető – központi katalógusok ugyancsak sokat segítenek a kért dokumentumok hollétének kiderítésében. Lényegében ugyanez mondható el az egyes könyvtárak állományának online katalógusairól is.

Szlovákiában – egyelőre – számos akadály áll a könyvtárközi kölcsönzés teljes „felvirágoztatásának” útjában. Így szükség volna új könyvtárközi kölcsönzési utasítás és módszertani segédletek

kiadására, az ország elektronikus központi katalógusával kapcsolatos munkálatok meggyorsítására, a kisebb könyvtárak számítógépesítésére, a programkompatibilitás megteremtésére, a könyvtárközi kommunikáció elektronizálására, a dokumentum-ellátás támogatására, a nemzetközi gyakorlathoz való igazodásra. Mindennek egyik nem elhanyagolható célja, hogy az ország dokumentum- és

információvagyona intenzíven hasznosíttassék a könyvtárközi kölcsönzési szolgálatokban is.

ITÓTHOVÁ, Daniela–MARUŠIAKOVÁ, Katarína: Využitie elektronických zdrojov v medziknižničnej výpožičnej službe. = Knižnica, 3. köt. 6. sz. 2002. p. 259–263./

(Futala Tibor)

„Tudni illik, hogy mi illik.” Viselkedési és öltözködési tanácsadó vezető könyvtárosok számára

Szakirodalmi „fehér holló”, hogy valaki viselkedési és öltözködési tanácsadót írjon a szakma vezető munkatársai számára. Szerzőnk azt tartja, hogy a szakma presztízse növekednék, ha a szakmai elit betartaná az alábbi jó tanácsokat. Ilyenek vannak közöttük:

(Különösen az első) kommunikáció során fontos benyomásokat közvetít a kézfogás. Ne legyen „hideg hal”, se „vasmarok”. Kb. hat másodpercig tartson. Amíg valaki a napirendi ügygel még nincs teljesen tisztában, jobb, ha hallgat. Ha több ember előtt beszélünk, valamennyivel kontaktáljunk szemünk segítségével, de sokáig ne bámuljunk senkire. Tisztelet jele a lefelé tekintés. Kommunikálás közben ne hordjunk fekete és/vagy tükröző szemüveget. Tárgyalás közben be kell tartani a partner „személyi zónáját”. Ez személyi beszélgetéskor 75–120 cm távolságot jelent, kereskedelmi tárgyalásokon 120–210 cm-t. Attól függően kell ülni vagy állni, hogy partnerünk ül-e vagy áll-e. Mosolyoghassunk, de ezt ne tegyük az adott helyzethez nem illő módon. A búcsúzás legyen gyors, sima és egyszerű. Partnerünket azonban kikísérhetjük (pl. az autójáig).

Szakmai benyomást öt komponens alkalmazásával kelthetünk. Ezek: kompetencia, bizalomkeltés, önbizalom, önuralom és következetesség.

A mindenkor kötelező nettség alapja a tisztaság. A haj (bajusz, szakáll) legyen ápolat, az izzadság és túl erős parfüm szaga ne okozzon kínos perceket, ápolat legyen a lábbeli, ne „gyászoljon” a köröm, hölgyeknél a sminket ne érhesse kritika.

Mindig az alkalomnak megfelelően kell öltözni: minél jelentősebb az alkalom, annál inkább be kell tartani az öltözködésben a formalitást. Ebből a szempontból az öltözködésnek öt szintjét különböztetjük meg. Nevezetesen:

1. Nagyfokú formalitás esetén a hölgyek sötét kosztümöt vegyenek fel és világos (fehér vagy krémszínű) blúzt. Ékszerek csak gondos válogatás után tehetők fel, de akkor is: kis számban. A lábbeli legyen fekete körömcipő. Az urak sötét ruhában és világos (fehér, krémszínű, világoskék, finoman csíkozott) ingben jelenjenek meg, fekete cipőben. A nyakkendő ne „kiabáljon”, s a karórán, mandzsettagombokon, a jegy- és pecsétgyűrűn kívül ne legyen rajtuk ékszer.
2. Formalitást igénylő alkalmakkor a nők különféle színű és szabású kosztümökben jelenhetnek meg, sötét, konzervatívan sötét vagy színesebb ruhákban is. A férfiaknak kötelező az öltöny, de változatosabb színekben (színösszetételekben). A ing színe legyen semleges vagy pasztell, a nyakkendő merészebb. A csokornyakkendő is megfelelő.
3. Kevésbé formális együttlétek bármilyen klasszikus kosztümök és ruhák viseletét engedélyezik a hölgyek számára, a nadrágot is beleértve. Az uraknak javaslat: zakó és nadrág a legváltozatosabb kombinációkban. A zakók sportosak is lehetnek. Az ingek sötétebb árnyalatúak, mint a zakók, nyakkendőt nem feltétlenül kell viselni.
4. A formalitás e szintjén bizonyos ruhák (hölgyeknél: szoknya és blúz, nadrág és blúz, uraknál: bőrzakó, trikók, leंबरdzsek) komoly tárgyalásra nem valók.
5. Ez a szint nem alkalmas hivatali használatra (szabadidőruhák).

A hölgyek öltözködése ötféle stílusirányzatba csoportosítható, úm. vannak 1. klasszikusan sportos asszonyok (kedvenc színük a bézs), 2. klasszikusan mondén asszonyok (élénk színeket kedvelnek, fel akarnak tűnni), 3. avantgárd nők, akik főként a művészeti életben tűnnek fel (kedvenc színük a